

OLGA MATYJASZCZYK-ŁOBODA

ORCID: 0000-0003-4386-7889

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Polskiej

Opis jednostki leksykalnej *covidianin*

Abstrakt

Celem artykułu jest opis jednostki leksykalnej *covidianin*. W artykule ustalono zapis ortograficzny omawianego leksemu oraz jego budowę słotwórczą. Następnie opisano znaczenie tego leksemu oraz zakres jego użycia. Znaczenie badanej jednostki leksykalnej wyszczególniono na podstawie dostępnych definicji, zgromadzonego materiału językowego oraz materiału graficznego. W artykule opisane zostały ponadto synonimia i antonimia leksemu *covidianin*, co pozwoliło doprecyzować zakres użycia opisywanego leksemu.

Słowa kluczowe: jednostka leksykalna, leksykologia, lingwistyka korpusowa.

11 marca 2020 roku szef Światowej Organizacji Zdrowia Tedros Adhanom Ghebreyesus ogłosił, że epidemia choroby wywoływanej wirusem SARS-CoV-2 może być określana jako pandemia¹. W kolejnych krajach na świecie zaczęto wprowadzać obostrzenia, które miały na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa. W odpowiedzi na nie społeczeństwa podzieliły się na osoby przestrzegające nowo wprowadzonych zasad oraz osoby kwestionujące niebezpieczeństwo czy nawet istnienie pandemii².

Nowa sytuacja społeczna wpłynęła również na zasób leksykalny języka — pojawiły się nowe określenia, począwszy od nazwy wirusa i wywoływanej przez niego choroby (między innymi: *koronawirus*, *korona*, *covid*, *kowid*, *koronaświrus*), poprzez elementy związane z wprowadzanymi zasadami sanitarnymi (między innymi: *lockdown*, *nowa normalność*, *maseczka*, *kaganiec*, *maseczkomat*, *drive thru*, *teleporada*), po nazwy odnoszące się do różnych postaw wobec pandemii (między innymi: *covidianin*, *koronasceptyk*, *covidiota*, *koronazjeb*, *wirusosceptyk*, *plandemia*) (Kuligowska 2020).

¹ PAP, <https://pulsmedycyny.pl/who-oglasza-pandemie-covid-19-984550> (dostęp: 30.01.2021).

² J. Bercal, M.M. Bogunia-Borowska, <https://wydarzenia.interia.pl/raporty/raport-koronawirus-chiny/polska/news-prof-malgorzata-bogunia-borowska-sytuacja-kryzysowa-zawsze-o,nId,4798672> [wywiad] (dostęp: 30.01.2021).

Przyrost nowej leksyki związanej z pandemią staje się obiektem zainteresowań językoznawców (por.: Kuligowska 2020; Cierpich-Kozieł 2020; Włoskiewicz 2020). Podejmowane są próby opisu czy gromadzenia nowych jednostek leksykalnych, których część została zdefiniowana w internetowym *Wielkim słowniku języka polskiego PAN*³ (dalej: WSJP PAN).

Wpływ pandemii koronawirusa na zasób leksykalny jest zauważalny na całym świecie. Zostały opracowane korpusy gromadzące teksty związane z pandemią, na przykład angielski *The Coronavirus Corpus*⁴ czy szwedzki *Swedish COVID-19 corpus*⁵, a także słowniki, na przykład chorwacki *Pojmovnik koronavirusa* opracowany przez Instytut Języka Chorwackiego i Lingwistyki przy Chorwackiej Akademii Nauki i Sztuki⁶.

Nowo powstałe wyrazy są różnorodne pod względem budowy słotwórczej. Wiele z nich nie ma ustabilizowanego zakresu znaczeniowego. Niniejsza praca ma na celu objaśnienie znaczenia i określenie zakresu użycia jednostki leksykalnej *covidianin* (*covidianie*).

Metodologia badań

W niniejszym artykule będę posługiwać się metodologią badawczą dotyczącą opisu stabilności ekspresywnej jednostek leksykalnych opracowaną przez Monikę Zaśko-Zielińską (Zaśko-Zielińska 2018: 9). Na początku scharakteryzuję zgromadzony materiał badawczy. Następnie ustalę zapis omawianego leksemu oraz prześlę formy wariantywne. Kolejnym etapem pracy będzie opis budowy słotwórczej badanego leksemu, prześledzenie jego definicji (opracowanych w Obserwatorium Językowym Uniwersytetu Warszawskiego oraz stworzonych przez internautów), synonimii i antonimii, analiza użycia leksemu w zgromadzonym korpusie tekstów oraz analiza materiału graficznego. Na tej podstawie ustalę znaczenie i zakres użycia leksemu *covidianin*.

Materiał językowy

Na potrzeby pracy zgromadzono materiał językowy, składający się z 76 tekstów internetowych zawierających leksemy *covidianin* lub *covidianie* (oraz ich formy fleksyjne). Teksty były gromadzone od 21 października 2020 do 24 stycznia 2021 roku i zostały zapisane w narzędziu Korpusomat (Kieraś *et al.* 2018). Zgromadzone teks-

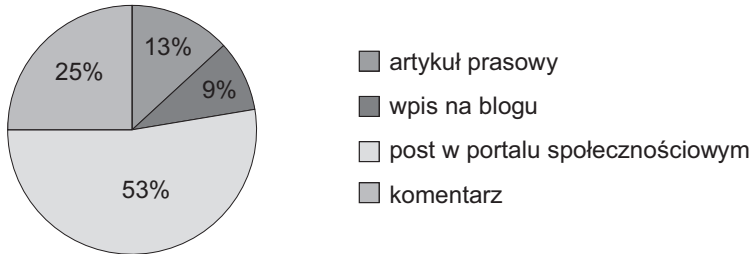
³ <https://wsjp.pl/> (dostęp: 25.10.2021).

⁴ <https://www.english-corpora.org/corona/> (dostęp: 26.10.2021).

⁵ <https://spraakbanken.gu.se/korp/#?corpus=sv-covid-19&ccqp=%5B%5D&lang=en> (dostęp: 26.10.2021).

⁶ <http://jezik.hr/koronavirus> (dostęp: 26.10.2021).

ty pochodzą z portali społecznościowych, internetowych portali informacyjnych, blogów oraz forów internetowych. Teksty zostały podzielone na cztery typy (gatunki): artykuły prasowe (10 tekstów), wpisy na blogach (7 tekstów), posty w portalu społecznościowym (40 tekstów) oraz komentarze — tu: komentarze pod artykułami prasowymi lub pod wątkami na forach internetowych (19 tekstów). Udział procentowy różnych gatunków tekstów przedstawiono na wykresie 1.

Wykres 1. Udział procentowy różnych typów tekstów (opracowanie własne)

Zapis jednostki leksykalnej *covidianin*

Opis jednostki leksykalnej *covidianin* należy rozpocząć od ustalenia jej zapisu ortograficznego. W tym celu prześledzono sposoby zapisywania tego leksemu w wyszukiwarkach Monco Frazeeo (Pęzik 2020) oraz Google. Dzięki temu udało się wyodrębnić możliwe sposoby zapisu tego słowa i wybrać najczęstszą z nich.

Warianty zapisu występujące w wyszukiwarce Monco Frazeeo prezentuje tabela 1. (Pęzik 2020, dostęp: 21.11.2020):

Tabela 1. Warianty zapisu leksemu *covidianin*, za: Monco Frazeeo

Wariant zapisu	Liczba wystąpień
covidianie	42
kowidianie	8
covidianin	7

W wyszukiwarce Monco Frazeeo najczęściej występującą formą zapisu była forma *covidianie* oraz jej odpowiednik w liczbie pojedynczej — *covidianin*. Wyrazy te najczęściej były zapisywane małą literą, choć pojawiały się użycia rozpoczynające się wielką literą.

Dużo więcej wariantów zapisu analizowanego leksemu pojawiło się w wyszukiwarce Google (stan na 21 listopada 2020 roku). Warianty zapisu oraz liczbę ich wystąpień prezentuje tabela 2. Użycia zostały tu pogrupowane według schematu: liczba mnoga, forma męska, forma żeńska (jeśli występuje).

Tabela 2. Warianty zapisu leksemu *covidianin*, za: Google

Wariant zapisu	Liczba wystąpień	Łączna liczba wystąpień (l. mn, r. m., r. ż.)
covidianie	55 500	61 709
covidianin	2170	
covidianka	4039	
kowidianie	1960	3840
kowidianin	1680	
kowidianka	200	
cowidianie	139	152
cowidianin	9	
cowidianka	4	
kowidjanie	116	138
kowidjanin	22	
kovidianie	39	100
kovidianin	25	
kovidianka	36	

Zarówno w wyszukiwarce korpusowej Monco Frazeeo, jak i w wyszukiwarce Google najczęściej występującą formą zapisu była forma *covidianie*, *covidianin*, *covidianka* (zwykle zapisywana małą literą). Z tego powodu ta forma została określona jako forma podstawowa i tą formą będą posługiwać się w pracy.

Covidianin — budowa słowotwórcza

Wyraz *covidianin* jest derywatem prostym sufiksальnym. Podstawą słowotwórczą tego derywatu jest rzeczownik *covid-* (nazwa choroby), a formantem słowotwórczym: *-anin*. Dodatkowo *d-* w wygłosie wyrazu *covid* uległo zmiękczeniu. Ten format słowotwórczy zwykle pojawia się w wyrazach oznaczających nazwy mieszkańców (na przykład *gdańszczanin*, *paryżanin*, *Amerykanin*, ale też: *Marsjanin*), nazwy zwolenników jakichś poglądów, wyznawców idei (na przykład *anglikanin*, *luteranin*, *wolterianin*, *wegetarianin*) czy nazwy członków zgromadzeń (na przykład *dominikanin*, *franciszkanin*) (Grzegorzczkowska, Puzynina 1979: 229–230). W tym przypadku leksem *covidianin* będzie oznaczał osobę prezentującą określone poglądy (osobę wierzącą w istnienie pandemii i obawiającą się choroby)⁷.

⁷ Leksem *covidianin* może być zapożyczeniem z języka angielskiego (ang. *Covidian*). W słowniku miejskim języka angielskiego *Urban Dictionary* leksem *Covidian* jest definiowany jako 'ktoś, kto podniósł zapobieganie rozprzestrzenianiu się COVID-19 do poziomu religijnych przekonań, jest fanatykiem; ocenia i poniża innych za ich „niższe” przekonania. *Covidian* robi wszystko, by zapobiec

W tekstach pojawiają się również inne formacje słowotwórcze o tym samym znaczeniu — *kowidyjczyk*, *covidyjczyk* (siedem użyc; wyszukiwarka Google) oraz *kowidiarz* (trzy użycia; wyszukiwarka Google), lecz występują one bardzo rzadko, dlatego nie zostaną opisane w tej pracy.

Covidianin, *covidianie* — przegląd definicji

Omawiana jednostka leksykalna jest stosunkowo nowa (datowana od 2020 roku⁸), dlatego nie została zarejestrowana w żadnym słowniku papierowym. Wyraz został jednak już opisany w Obserwatorium Językowym Uniwersytetu Warszawskiego.

Definicja 1: „Ludzie wątpiący w istnienie pandemii COVID-19 nazywają z dezaprobatą covidianami tych, którzy uważają, że należy się obawiać wirusa”⁹.

Definicja 2: „*środ.*, *dezapr.* »wśród koronasceptyków, bezmaskowców, zwolenników teorii spiskowych: osoba obawiająca się choroby COVID-19 i stosująca się do obostrzeń sanitarnych, postrzegana jako osoba zmanipulowana lub głupia«”¹⁰.

Ponadto wyraz *covidianin* został zdefiniowany przez internautów. Znalezione definicje przytaczam poniżej w całości (zachowana została oryginalna pisownia).

Definicja 3: „[Covidianie to] Krótko mówiąc — głupcy wierzący w koronawirusa (patrz: zombie) i pandemię (patrz: plandemia). Bardzo łatwo ich rozpoznać, bo noszą maski (patrz: kaganiec). Śmieszni ludzie, którzy dali się omamić tak zwanym ekspertom od zdrowia publicznego, epidemiologom, mediom i politykom. Cóż, to efekt selekcji naturalnej”¹¹.

Definicja 4: „Covidianie — sekta głupców wierząca w pandemię i uważająca, że koronawirus jest groźniejszy od grypy. W świecie wszechobecnych kamer zasłaniają twarze »kagańcami«, które ograniczają ich wolność. Łatwo się nimi manipuluje”¹².

Definicja 5: „Sekta covidian, to nowa grupa religijna wierząca kłamstwu i karmiąca się strachem”¹³.

rozprzestrzenianiu się COVID-19, zwłaszcza tak, aby inni to widzieli”, <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Covidian> (dostęp: 31.01.2021, tłumaczenie autorki).

⁸ W wyszukiwarce Google Trends pierwsze użycia tego wyrazu są datowane na okres 31 maja–6 czerwca 2020 roku (Google Trends, <https://trends.google.pl/trends/explore?geo=PL&q=covidianie>, dostęp: 31.01.2021).

⁹ <https://nowewyrazy.uw.edu.pl/haslo/389-covidianin.html> (dostęp: 31.01.2021).

¹⁰ <https://nowewyrazy.pl/haslo/covidianin.html> (dostęp: 31.01.2021).

¹¹ <https://natemat.pl/321875,abecadlo-koronasceptyka-czym-jest-kaganiec-a-kim-sa-covidianie-lista> (dostęp: 21.11.2020).

¹² <https://www.facebook.com/prepersi/posts/3220319541382929> (dostęp: 21.11.2020).

¹³ http://wojtek.pp.org.pl/33128_o-epidemii-skladnica (dostęp: 21.11.2020).

Definicja 6: „Covidianie – zasób żywy, funkcjonujący w starej normalności jako tak zwany homo sapiens, od wydawanych niekiedy odgłosów. Covidianie występują w skupiskach oraz w postaci luźnej. Potrafią przemieszczać się świadomością po sieci, to jest rzeczywistości wirtualnej. Konsumują łączywie tak zwane nowości, doprawiane takimi przyprawami jak: strach, głupota, przerażenie i »dlaczego należy ich zniszczyć«”. Poddani umiejętnemu treningowi, na komendę zakładają maski na twarz, donoszą na siebie nawzajem, tworzą społeczności wzajemnego wsparcia w dążeniu do celu tj. »nowej normalności«”¹⁴.

Definicja 7: „Kim są Covidianie?

W ostatnim czasie pojawiła się nowa sekta milenaryjna — covidianie. Wielu z nich myśli, że pandemia to spełnienie proroctwa Św. Jana.

Czym charakteryzują się covidianie?

Wierzą w MOC wirusa potężniejszą od mocy Boga.

Wierzą w zbawiciela, którym jest Bill Gates, czyli 666 niosący zbawienne szczepienia i zbawienną technologię inwigilacji powszechnej.

Wierzą w zbawienie, które dokonuje się poprzez noszenie maseczek, siedzenie w domu i obowiązkowe szczepienia, a także powszechną inwigilację, by odsunąć niebezpieczeństwo zarażenia.

Podstawą ich nieracjonalnych zachowań i oczekiwań jest wiara. Oparta o słowa proroków, takich jak Gates, WHO, czy lokalni prorocy pandemii, jak np. Fauci czy Szumowski.

Podstawowa praktyka kultowa:

— siedzenie w domu, noszenie maseczek, śledzenie mediów i portali internetowych relacjonujących co pół godz. postępy rzekomej pandemii. No i straszenie niepokornych oraz donoszenie na sąsiadów wyłamujących się z powszechnej paniki.

Pamiętają te TIRy pełne trupów, które widział prof. medycyny Szumowski, o przepaszam, Apostoła Łukasz, pod wpływem przedawkowania alkoholu.

Teraz, w obliczu ujawniania dowodów na globalny przekręt, doszła im praktyka zwalczania opinii wzywających do opamiętania. Twierdzą, że plandemii nie mógłby wymyślić żaden człowiek”¹⁵.

Definicja 8: „Czym charakteryzują się Covidianie?

— Wierzą w wirusa potężniejszego od samego Boga i w jego moc sprawczą. Wirus ma być dosłownie wszędzie, ma czyhać zewsząd. Koronawirus Covidian ma wszelkie cechy boskie, także taką, że jest niewidzialny gołym okiem, ale jednak ma działać.

— Kultuwują talizman w postaci telewizora jak i rytuał oglądania Faktów na TVN 24. Słowa o zabójczym koronawirusie płynące z tego magicznego talizmanu są dla nich wyznaniem wiary.

¹⁴ <http://blog.zbyszeks.pl/1524/wandemia-i-covidianie-podstawowe-pojecia/> (dostęp: 21.11.2020).

¹⁵ <http://www.cudaducha.eu/covidianie-zwalczaj--teorie-spikowe.html> (dostęp: 21.11.2020).

— Noszą maseczki rytualne (są więc oszmaconymi szmaciarzami) i rękawice rytualne, które mają chronić ich przed wirusem. Maseczki i rękawice także są talizmanami, pełnią te same role, co naszyjniki z krzyżami, pentagramami lub co magiczne kamienie. Zaś noszenie maseczek i rękawic jest czymś w rodzaju magicznego rytuału. Wszystkie religie mają coś w rodzaju rytuałów ochronnych, mających ustrzec wiernego przed wszelakimi nieszczęściami. Covidianie mają swój, czyli noszenie tych środków ochrony.

— Kwarantanna jest dla nich świętym sakramentem, ale nie każdy Covidianin może na niego zasłużyć. Nie każdy jest godzien tego zaszczytu. Więc niektórzy oszmaceni, w akcie niebywałej desperacji, poddają się jej dobrowolnie. Ale niestety, wtedy nie ma ona błogosławieństwa ich świątyni, czyli SANEPIDU. Nie zostaną oni także uwzględnieni w ich świętym piśmie, czyli w statystykach podejrzeń i zachorowań na Covid-19.

— Oczekiwane szczepienia od Billa Gatesa są dla nich zaś niczym zbawienie czy też wniebowstąpienie. Oczywiście pod warunkiem, że tym szczepieniom poddadzą się wszyscy bez wyjątku.

— Zaś obietnicą rajy na Ziemi w religii Covidianizmu jest ostateczna eradykacja koronawirusa, czyli jego usunięcie z populacji ludzkiej. A jak wiemy już dziś, to jest niemożliwe, ten wirus pozostanie z nami na zawsze. Jest tylko jedna metoda, by to zrobić, i jest ona niezbyt humanitarna. Więc może stąd takie zamiłowanie do szczepionek?

W rzeczywistości Covidianie chorują na ostrą i przewlekłą chorobę psychiczną zwaną koronapierdolec cenestopatyczny. Charakteryzuje się ona m.in. dużym poziomem lęku i agresją wobec tych, którzy są poza sektą i którzy siłą rzeczy nie są oszmaceni. Inne objawy to: zaburzenia obsesyjno-kompulsywne [*sic!* — O.M.Ł.] (natręctwa ciągłego mycia rąk i dezynfekcji), zaburzenia postrzegania otaczającego świata, uzależnienie psychiczne od oglądania telewizji, w szczególności kanałów informacyjnych takich jak TVN 24.

Zalecane leczenie: silne leki neuroleptyczne, a jak to nie pomoże, to można rozważyć pomoc nieszczęśliwemu bardziej radykalnymi formami terapii. Takimi jak np elektrowstrząsy czy lobotomia czołowa¹⁶.

Warto zauważyć, że przytoczone definicje internautów zostały sporządzone przez osoby o odmiennych poglądach niż opisywani przez nich *covidianie*. Wyjątkiem jest tu definicja z portalu Na Temat, która ma charakter satyryczny (o czym na początku tekstu informuje autor artykułu). Definicje internautów są nacechowane ekspresywnie, o czym świadczą użyte w nich słownictwo, na przykład *głupiec, omamiony, trupy, koronapierdolec, oszmacony* (od: *szmata*, tu: 'maseczka').

Zgromadzone definicje internautów oraz definicje sporządzone w Obserwatorium Językowym Uniwersytetu Warszawskiego pozwalają określić znaczenie i zakres użycia

¹⁶ <https://miziaforum.com/2020/07/24/uwaga-pilne-pojawila-sie-bardzo-niebezpieczna-sekta-autor-gabi/> (dostęp: 21.11.2020).

jednostki leksykalnej *covidianin*. W wielu definicjach pojawiają się te same elementy (atrybuty, cechy) opisywanych osób, nazywanych *covidianami*, co pozwala sporządzić pełną definicję tego leksemu. Elementy definicyjne leksemu *covidianin* oraz częstość ich występowania prezentuje tabela 3. Elementy definicyjne zostały umieszczone zgodnie z częstością ich występowania (od najczęstszych do najrzadszych). Numery kolumn odpowiadają numerom przyporządkowanym kolejnym definicjom.

Tabela 3. Elementy definicyjne wyrazu *covidianin*

Element definicyjny	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
noszenie maseczek (zasłanianie twarzy)	-	-	+	+	-	+	+	+
strach (bać się, obawiać się, panikować)	+	+	-	-	+	+	-	+
głupi, głupota	-	+	+	+	-	+	-	-
grupa religijna, sekta	-	-	-	+	+	-	+	+
wiara (wierzyć w pandemię, wirusa, porównanie wirusa do boga)	-	-	+	+	-	-	+	+
manipulacja (podatni na manipulację, omamieni)	-	+	+	+	-	-	-	-
donosicielstwo (donoszenie na innych, nieprzestrzegających zasad)	-	-	-	-	-	+	+	-
kwarantanna (przebywać na kwarantannie, zostać w domu, siedzieć w domu)	-	-	-	-	-	-	+	+
nazwa używana przez osoby kwestionujące istnienie pandemii	+	+	-	-	-	-	-	-
oglądanie wiadomości, śledzenie doniesień	-	-	-	-	-	-	+	+
przestrzeganie zasad, stosowanie się do obostrzeń	-	+	-	-	-	-	+	-
szczepienie (oczekiwanie na szczepionkę)	-	-	-	-	-	-	+	+
grupa (tworzyć grupę)	-	-	-	-	-	+	-	-

W zestawieniu elementów definicyjnych pojawiających się w opisach wyrazu *covidianin* można zaobserwować, że najczęściej występującymi elementami opisowymi są: noszenie maseczki (5 wystąpień), strach przed wirusem, chorobą (5 wystąpień), głupota (4 wystąpienia), tworzenie grupy religijnej (4 wystąpienia), wiara w wirusa/chorobę (4 wystąpienia).

Covidianin jest zatem osobą noszącą maseczkę, bojącą się choroby (wirusa), głupią, tworzącą sektę z innymi osobami wyznającymi te same poglądy oraz wierzącą w istnienie wirusa i choroby nim wywoływanej. To rozumienie leksemu *covidianin*

można określić jako podstawowe, ponieważ pojawia się w największej liczbie tekstów. W ten sposób jest on również rozumiany w przytoczonych definicjach.

Leksem *covidianin* występuje nielicznie w tekstach internetowych również w innych znaczeniach — ‘osoba negująca istnienie pandemii, osoba kwestionująca niebezpieczeństwo związane z pandemią’ oraz ‘osoba chora na COVID-19’.

W przytoczonych poniżej przykładach komentarzy internetowych leksem *covidianin* został wykorzystany jako nick internautów. Komentarze internautów podpisujących się *Covidianin* prezentują poglądy kwestionujące niebezpieczeństwo pandemii, czyli poglądy odmienne od tych przypisywanych osobom określanym jako *covidianie*.

OPINIE (14)

 Gość 30.12.2020 7:57	To sem ja, jaka szczepionka miała takie skutki uboczne w twoim przypadku ?
 To sem ja 30.12.2020 1:14	'Do Darek Dziś' - skoro jesteś taki mądry zaszczep się wielokrotnie tym reklamowanym cudem. Czas pokaże, kto był mądry...
 Covidianin 29.12.2020 19:55	Ludzie opamiętajcie się ten wirus to narzędzie do niszczenia gospodarki bo nadchodzi reset. Naprawdę dopiero się jorgniecie jak wam ryżu zabraknie ? Propaganda pełną gębą
 Gość 29.12.2020 18:53	Małolaty na parkingu w Kerfurze przez całe święta bez masek pytanie gdzie sa kochani i troskliwi rodzice .
 Do Darek Dziś 29.12.2020 15:20	Zobacz jak mało ludzi chodzi w maseczkach. W dodatku, jak napisał Młody, w kościołach dużo ludzi. To cieszy, bo ci najgłupszi wymrą. Od dawna wiadomo, że kościół jest wrogiem Boga.

Rysunek 1. *Covidianin* — przykład użycia

Źródło: <https://jastrzebieonline.pl/news,15913,w-jastrzebiu-przybywa-zakazonych.html> (dostęp: 17.01.2021).

12 KOMENTARZY

Bozo 1 rok temu
Aż 5! Słownie: PIĘĆ! Jak się do tego odniesiecie kowidiarze z kagancami na twarzach?
7 | -12 | Odpowiedz

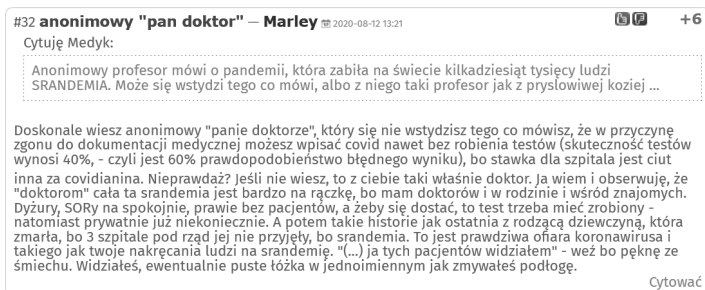
Covidianin 1 rok temu
Matko bosko 5 osób. Zamykać wszystko! Nie wychodzić, zaraza – koniec świata! Wszyscy umrzemy!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!
9 | -9 | Odpowiedz

Rysunek 2. *Covidianin* — przykład użycia

Źródło: <https://nadwisla24.pl/2020/10/29/od-poczatku-pandemii-na-podkarpaciu-z-powodu-korona-wirusa-zmarlo-5-osob/> (dostęp: 17.01.2021).

Przytoczone powyżej przykłady użycia leksemu *covidianin* mogą sugerować, że w tym wypadku jednostka leksykalna *covidianin* jest rozumiana jako osoba kwestionująca pandemię, negująca pandemię, zaprzeczająca istnieniu choroby COVID-19, niewierząca w niebezpieczeństwo pandemii (por. *koronasceptyk*, *covidiota*).

W jednym z tekstów internetowych *covidianinem* została określona osoba chora na COVID-19 (por. *covidowiec*):

Rysunek 3. *Covidianin* — przykład użycia

Źródło: <https://wirtualnygarwolin.pl/aktualnoci/63-aktualnoci/13297-covid-19-nowe-przypadki-jedna-osoba-trafila-do-szpitala> (dostęp: 17.01.2021).

Przytoczone przykłady użycia wyrazu *covidianin* mogą sugerować, że leksem ten nie ma ustabilizowanego znaczenia lub ma dwa znaczenia dodatkowe (1. 'osoba kwestionująca istnienie pandemii, niewierząca w niebezpieczeństwo pandemii'; 2. 'osoba chora na COVID-19'), jednak liczba zgromadzonych przykładów jest w tym wypadku zbyt mała, by można było wyciągnąć jednoznaczne wnioski.

Covidianin — synonimia i antonimia

Żeby lepiej zrozumieć miejsce wyrazu *covidianin* w systemie leksykalnym, warto prześledzić jego synonimy i antonimy.

Synonimem leksemu *covidianin* jest wyraz *koronaświr/koronaświrus* (drugi z nich jest używany również jako pejoratywne, ośmieszające określenie wirusa SARS-CoV-2)¹⁷. Budowa słowotwórcza leksemu *koronaświr/koronaświrus* sugeruje obraźliwe, pejoratywne znaczenie tego słowa. Leksem jest zrostem wyrazów *korona* (w znaczeniu: 'koronawirus') oraz *świr/świrus*, według *Wielkiego słownika języka polskiego PWN* (dalej: WSJP PWN) definiowany jako: pot. posp. 'osoba chora psychicznie, wariat' (WSJP PWN 2018, t. 4: 784). Wyraz *koronaświr* jest rozumiany podobnie jak wyraz *covidianin*, choć można określić go jako silniej nacechowany pejoratywnie ('osoba popadająca w panikę, [...] ogląda wszystkie możliwe dokumenty').

Za drugi synonim może zostać uznany leksem *covidowiec*. Wówczas jest to synonim wyrazu *covidianin* w jego pobocznym znaczeniu 'osoba chora na COVID-19'.

Antonimami leksemu *covidianin* są wyrazy: *koronasceptyk*, *covidiota* (*COVIDiota*, *koronaidiota*) oraz *koronazjeb*. *Koronasceptyk* jest zrostem, złożonym z wyrazów *ko-*

¹⁷ Por. <https://nowewyrazy.uw.edu.pl/haslo/koronaswirus.html> (dostęp: 26.10.2021).

rona oraz *sceptyk* i oznacza osobę sceptycznie nastawioną do pandemii, kwestionującą poziom zagrożenia chorobą COVID-19 czy podważającą istnienie tej choroby. W podobny sposób zbudowany jest leksem *covidiotą* (*covid* + *idiota*), oznaczający osobę lekceważącą zagrożenie związane z pandemią, nieprzestrzegającą zasad sanitarnych. Budowa słowotwórcza leksemu wskazuje na jego nacechowanie pejoratywne, obraźliwe¹⁸. Ostatni z antonimów — *koronazjeb* — ma nacechowanie wulgarne, na co wskazuje jego budowa słowotwórcza (*korona* + *zjeb*¹⁹). Oznacza on osobę ignorującą obowiązujące zasady sanitarne i namawiającą do takiej postawy innych.

Definicje słownikowe omawianych synonimów oraz antonimów prezentuje tabela 4.

Tabela 4. *Covidianin* — synonimy i antonimy

Synonimy	Antonimy
<i>koronaświr</i> , <i>koronaświr</i> 'osoba popadająca w panikę z powodu epidemii koronawirusem, wykupująca wszystkie półki sklepowe oraz mówiąca cały czas o nim. Ogląda wszystkie możliwe dokumenty o koronawirusie, śledzi wiadomości na bieżąco [!] popadając przy tym w panikę i wierząc fake newsom' ²⁰ .	<i>koronasceptyk</i> 'osoba zaprzeczająca istnieniu choroby COVID-19 lub kwestionująca poziom zagrożenia tą chorobą i jej szkodliwości w odniesieniu do stopnia dotkliwości wprowadzonych środków prewencji (np. lockdownu, obostrzeń sanitarnych) ²¹ ; pot. 'osoba negująca epidemię koronawirusa' ²² .
<i>covidowiec</i> pot. 'pacjent zakażony nowym koronawirusem, wywołującym chorobę COVID-19' ²³ ; pot. 'osoba chora na COVID-19' ²⁴ .	<i>COVIDiota</i> , <i>covidiota</i> , <i>koronaidiota</i> pot., pogard., lekcew. 'osoba lekceważąca zagrożenie wynikające z pandemii COVID-19' ²⁵ ; pejor. pot. neol. 'osoba lekceważąca pandemię COVID-19 i związane z nią zalecenia medyczne' ²⁶ .
	<i>koronazjeb</i> 'człowiek który nie stosuje środków ostrożności przeciw koronawirusowi i namawia do tego innych. Nie jest świadomy tego że mają one wpływ na całe społeczeństwo, nie tylko na jego własne bezpieczeństwo. Najczęściej są to osoby młode' ²⁷ .

¹⁸ *Idiota* — pot. obraźl. 'człowiek ograniczony, bezmyślny, naiwny, pozbawiony wyobraźni, głupiec, bałwan, dureń' (WSJP PWN 2018, t. 2: 83).

¹⁹ *Zjeb* — wulgarne określenie używane przez dresiarzy oraz innych osobników reprezentujących podobny poziom intelektualny, do opisanie osoby, którą uważają za gorszą od siebie samych (Słownik Miejski.pl, <https://www.miejski.pl/slowo-Zjeb>, dostęp: 30.01.2021).

²⁰ <https://www.miejski.pl/slowo-korona%C5%9Bwirus> (dostęp: 31.01.2021).

²¹ <https://www.nowewyrazy.pl/haslo/koronasceptyk.html> (dostęp: 31.01.2021).

²² <https://pl.wiktionary.org/wiki/koronasceptyk> (dostęp: 31.01.2021).

²³ <https://wsjp.pl/haslo/podglad/99881/covidowiec> (dostęp: 24.10.2021).

²⁴ <https://nowewyrazy.pl/haslo/covidowiec.html> (dostęp: 31.01.2021).

²⁵ <https://nowewyrazy.pl/haslo/covidiota.html> (dostęp: 31.01.2021).

²⁶ <https://pl.wiktionary.org/wiki/covidiota> (dostęp: 31.01.2021).

²⁷ <https://www.miejski.pl/slowo-Koronazjeb> (dostęp: 31.01.2021).

Covidianin — analiza korpusu

Analiza kontekstów użycia leksemu *covidianin* za pomocą Korpusomatu (Kieraś *et al.* 2018) pozwoliła ustalić, że badany wyraz pojawia się w tekstach w znaczeniu opisanym w przytoczonych wcześniej definicjach.

W tekstach pojawiają się nawiązania do noszenia maseczek przez *covidianina*, na przykład:

Wszyscy szczęśliwi i pełni życia, a wśród nas JEDEN covidianin z kagańcem na twarzy JEDEN na 148 osób!;

Prawdziwy covidianin nosi maseczki w domu i pod prysznicem;

covidianin człowiek przestraszony w kagańcu na mieście;

panowie „covidianie” w maseczkach kazali mi opuścić salę;

więc drodzy covidianie noście maseczki wdychajcie swoje co2.

W tekstach utrwalony został obraz *covidianina* jako osoby głupiej, naiwnej, śmiesznej, niemyślącej samodzielnie, zmanipulowanej, na przykład:

Wy covidianie i covidiooci. To przez Was, Waszą naiwność;

poznacie prawdę śmieszni covidianie z planety covis;

jak covidianie. Krótko mówiąc — głupcy wierzący w koronawirusa;

typowy pusty covidianin myśli telewizorem zamiast głową.

W niektórych użyciach, podobnie jak w definicjach, pojawią się odniesienia do wiary (w istnienie pandemii, wirusa), fanatyzmu, na przykład:

No i covidianin uważa, że jak ktoś nie wierzy w covidę

Przecietny covidianin to nałogowy oglądacz telewizorni, który wierzy w przekaz macherów;

To sakramentalne pytanie zadaje każdy szanujący się covidianin w czasie nabożeństwa;

Najwyraźniej fanatyczni covidianie sami nie wierzą w to, co wygadują.

Ponadto w tekstach powielone zostało określenie *covidianina* jako osoby wystraszonej pandemią, bojącej się choroby, na przykład:

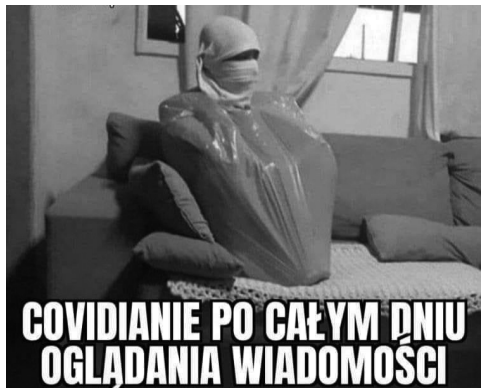
„covidianie” jeśli boją się wirusa powinni siedzieć w domach;

zaszczuty covidianin wyprze realny obraz i zastąpi go w swym zindoktrynowanym umyśle.

Analiza użycia leksemu *covidianin* w korpusie tekstów pozwoliła ustalić, że wyraz ten jest używany zgodnie z przypisanym mu wcześniej znaczeniem. Na tej podstawie można stwierdzić, że w języku utrwalilo się znaczenie leksemu *covidianin* rozumiane jako ‘osoba bojąca się wirusa SARS-CoV-2, nosząca maseczkę, przestrzegająca zasad sanitarnych, zmanipulowana przez przekaz medialny, wierząca w istnienie pandemii’. Dodatkowe znaczenia tego leksemu — ‘osoba wątpiąca w istnienie pandemii’ oraz ‘osoba chora na COVID-19’ są znaczeniami marginalnymi i nie pojawiają się w większej liczbie tekstów. Ich użycie może wynikać z niedostatecznego rozprzestrzenienia nowego leksemu lub z jego niezrozumienia.

Materiał graficzny*

Istotnym elementem pozwalającym zrozumieć postrzeganie osoby określanej jako *covidianin* jest dostępny materiał graficzny. Przedstawione grafiki są wynikiem wyszukiwania w przeglądarce Google Grafika oraz w portalu społecznościowym Facebook.

* Pełne adresy bibliograficzne i linki do źródeł, z których pochodzą ilustracje wykorzystane na stronach 111-112, znajdują się w bibliografii do tego artykułu.

Na zaprezentowanych grafikach *covidianin* został przedstawiony jako osoba, która nosi maseczkę zasłaniającą usta, nos, całą twarz lub nawet nosi kombinezon chroniący całe ciało. Ten sposób przedstawienia *covidianin* nawiązuje do elementów obecnych w omawianych wcześniej definicjach — *covidianin* przestrzega zasad (nosi maseczkę), boi się wirusa (nadmiernie chroni ciało przed kontaktem z patogenem), śledzi wiadomości. Na dwóch fotografiach *covidianie* zostali przedstawieni jako stado baranów, co nawiązuje do cech przypisywanych osobom określanym tą nazwą: głupoty oraz biernego posłuszeństwa²⁸. Jedna z grafik przedstawia mężczyznę o odmiennych poglądach, który odmawia noszenia maseczki, wyjaśniając: „jestem normalny”, co sugeruje, że osoba określana jako *covidianin*, przestrzegająca zasad, nie jest „normalna”.

Podsumowanie

Analiza definicji słownikowych, definicji internautów, tekstów zgromadzonych w korpusie oraz materiału graficznego pozwoliła ustalić znaczenie leksemu *covidianin*. We wszystkich typach tekstów (definicje, korpus, grafiki) powielane były te same elementy definicyjne leksemu *covidianin* (noszenie maseczki, strach, głupota, wiara w wirusa, śledzenie informacji itp.). W nielicznych tekstach pojawiły się użycia leksemu *covidianin* sugerujące jego inne znaczenie, jednak zebrany materiał był zbyt mały, by można było określić, czy jest to znaczenie dodatkowe, czy błędne użycie wyrazu. Zarejestrowane dodatkowe znaczenia leksemu *covidianin* oraz licz-

²⁸ Por. *baran* — obraz. pogard. ‘człowiek nieinteligentny, ograniczony, zwłaszcza niesamodzielny’; iść jak stado baranów — ‘iść bez oporu, zachowywać się biernie’ (WSJP PWN 2018, t. 1: 202–203).

ne sposoby zapisu tej jednostki leksykalnej mogą sugerować, że wyraz ten nie jest jeszcze wystarczająco dobrze utrwalony w języku.

Warto byłoby powtórzyć przeprowadzone badanie w późniejszym czasie na większej liczbie tekstów. To pozwoliłoby zweryfikować wyciągnięte w tej pracy wnioski, a także określić, czy badana jednostka leksykalna pozostała w języku, czy zmieniły się jej znaczenie oraz nacechowanie ekspresywne.

Bibliografia

- Ciepiach-Kozieł A. (2020): *Koronarzeczywistość — o nowych złożeniach z członem „korona-” w dobie pandemii*, „Język Polski” nr 100 (4).
- Grzegorzczkowska R., Puzynina J. (1979): *Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego. Rzeczowniki sufiksalne rodzime*, Warszawa.
- Kieraś W., Kobyliński Ł., Ogrodniczuk M. (2018): *Korpusomat — a tool for creating searchable morphosyntactically tagged corpora*, „Computational Methods in Science and Technology”, nr 24 (1).
- Kuligowska K. (2020): *Język w czasach zarazy. O wpływie pandemii na system leksykalny języka polskiego i rosyjskiego*, „Acta Polono-Ruthenica” 3, nr 25.
- Pęzik P. (2020): *Budowa i zastosowania korpusu monitorującego MoncoPL*, „Forum Lingwistyczne” 7.
- Dubisz S. (red.) (2018): *Wielki słownik języka polskiego*, Warszawa.
- Włoskiewicz W. (2020): *Koronawirus jako problem językoznawstwa polonistycznego*, „Poradnik Językowy” 7.
- Zaśko-Zielińska M. (2018), *Ocena stabilności ekspresywnej jednostek leksykalnych — propozycja opisu*, „Orbis Linqvarum” 51.

Źródła internetowe

- Bercal J., Bogunia-Borowska M., <https://wydarzenia.interia.pl/raporty/raport-koronawirus-chiny/polska/news-prof-malgorzata-bogunia-borowska-sytuacja-kryzysowa-zawsze-o-nId,4798672> [wywiad] (dostęp: 30.01.2021).
- Blog Wojtek, http://wojtek.pp.org.pl/33128_o-epidemii-skladnica (dostęp: 21.11.2020).
- Blog Zbyszek, <http://blog.zbyszek.pl/1524/wandemia-i-covidianie-podstawowe-pojecia/> (dostęp: 21.11.2020).
- Cuda Ducha, <http://www.cudaducha.eu/covidianie-zwalczaj--teorie-spikowe.html> (dostęp: 21.11.2020).
- Google Trends, <https://trends.google.pl/trends/explore?geo=PL&q=covidianie> (dostęp: 31.01.2021).
- Jastrzębie Online, <https://jastrzebieonline.pl/news,15913,w-jastrzebiu-przybywa-zakazonych.html> (dostęp: 17.01.2021).
- Mizia Forum, <https://miziaforum.com/2020/07/24/uwaga-pilne-pojawila-sie-bardzo-niebezpieczna-sekta-autor-gabi/> (dostęp: 21.11.2020).
- Na Temat, <https://natemat.pl/321875,abecadlo-koronasceptyka-czym-jest-kaganiec-a-kim-sa-covidianie-lista> (dostęp: 21.11.2020).
- Nad Wisłą 24, <https://nadwisla24.pl/2020/10/29/od-poczatku-pandemii-na-podkarpaciu-z-powodu-koronawirusa-zmarlo-5-osob/> (dostęp: 17.01.2021).
- Obserwatorium Językowe Uniwersytetu Warszawskiego Nowe Wyrazy, Kłosińska K., <https://nowewyrazy.uw.edu.pl/haslo/389-covidianin.html> (dostęp: 31.01.2021).
- <https://nowewyrazy.uw.edu.pl/haslo/koronaswirus.html> (dostęp: 26.10.2021).
- <https://nowewyrazy.pl/haslo/covidianin.html> (dostęp: 31.01.2021).

- <https://nowewyrazy.pl/haslo/covidiota.html> (dostęp: 31.01.2021).
<https://nowewyrazy.pl/haslo/covidowiec.html> (dostęp: 31.01.2021).
<https://www.nowewyrazy.pl/haslo/koronasceptyk.html> (dostęp: 31.01.2021).
 Pojmovnik koronavirusa, <http://jezik.hr/koronavirus> (dostęp: 26.10.2021).
 Preppers Poland (Facebook), <https://www.facebook.com/prepersi/posts/3220319541382929> (dostęp: 21.11.2020).
 Puls Medycyny, <https://pulsmedycyny.pl/who-oglasza-pandemie-covid-19-984550> (dostęp: 30.01.2021).
 Słownik Miejski.pl:
<https://www.miejski.pl/slowo-Zjeb> (dostęp: 30.01.2021).
<https://www.miejski.pl/slowo-korona%C5%9Bwirus> (dostęp: 31.01.2021).
<https://www.miejski.pl/slowo-Koronazjeb> (dostęp: 31.01.2021).
 Słownik Wiktionary:
<https://pl.wiktionary.org/wiki/covidiota> (dostęp: 31.01.2021).
<https://pl.wiktionary.org/wiki/koronasceptyk> (dostęp: 31.01.2021).
 Swedish COVID-19 corpus, <https://spraakbanken.gu.se/korp/#?corpus=sv-covid-19&corp=%5B%5D&lang=en> (dostęp: 26.10.2021).
 The Coronavirus Corpus, <https://www.english-corpora.org/corona/> (dostęp: 26.10.2021).
 Urban Dictionary, <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Covidian> (dostęp: 31.01.2021).
 Wielki słownik języka polskiego PAN, <https://wsjp.pl/haslo/podglad/99881/covidowiec> (dostęp: 24.10.2021).
 Wirtualny Garwolin, <https://wirtualnygarwolin.pl/aktualnoci/63-aktualnoci/13297-covid-19-nowe-przypadki-jedna-osoba-trafila-do-szpitala> (dostęp: 17.01.2021).

Źródła grafik

1. Dodajemy, <http://www.dodajmemy.pl/memy/covidianie-po/> (dostęp: 13.06.2021).
2. Fabryka Memów, <https://fabrykamemow.pl/memy/455420> (dostęp: 13.06.2021).
3. Facebook, <https://m.facebook.com/PrzebudzenieDucha/photos/a.678169035915132/1309537139444982/?type=3&source=54> (dostęp: 13.06.2021).
4. Facebook, <https://tiny.pl/r3k66> (dostęp: 13.06.2021).
5. Facebook, <https://www.facebook.com/CovidianieSektaChorychBezobjawowo/photos/a.101433464978959/101433421645630> (dostęp: 13.06.2021).
6. Joe Monster, <https://joemonster.org/mg/show/255547> (dostęp: 13.06.2021).
7. Paczaizm, <https://paczaizm.pl/owce-owieczki-covidianie-zmierzajacy-po-szczepionke-niesmiertelnosci-stado-owiec/> (dostęp: 13.06.2021).
8. Wykop, <https://www.wykop.pl/link/5724271/czycigodni-covidianie-krociutki-apel-do-was/strona/2/> (dostęp: 13.06.2021).

A description of the lexical unit *covidianin*

Summary

The aim of this article is to describe the lexical unit *covidianin*. In this article, the author establishes the spelling and word formation of the lexeme *covidianin*. Subsequently, its meaning and application are described. The meaning of the word in question has been established based on available definitions, selected texts, and graphic resources. Moreover, a description of synonyms and antonyms allows for the further specification of the usage of *covidianin*.

Keywords: lexical unit, lexicography, corpus linguistics.